

گزارش

پس از سال‌ها خلأ اجرائی برای اصل ۲۷ قانون اساسی:

قانون عادی باید ضامن حق اعتراض

باشد، نه ابزار تحدید

شرق: در میانه بحث‌های دامنه‌دار درباره نسبت «اعتراض» و «امنیت»، سرانجام ۲۴ دی‌ماه سال جاری مجلس شورای اسلامی گامی برداشت که می‌تواند یکی از خلاهای مهم چهار دهه گذشته را برکند؛ خلأ قانونی برای اجرای صریح و عملی اصل ۲۷ قانون اساسی. نمایندگان در جلسه علنی، گزارش کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها درباره کلیات طرح نحوه برگزاری جمععات و راهییمایی‌ها را بررسی کردند و با ۲۱۵ رأی موافق، کلیات این طرح را به تصویب رساندند؛ طرحی که با لایحه دولت ادغام شد و اکنون در مرحله بررسی جزئیات و نهایی‌شدن است. سال‌هاست قانونی جامع و شفاف برای اجرای اصل ۲۷ وجود نداشته است. اصلی که به‌صراحت می‌گوید: «تشکیل اجتماعات و راهییمایی‌ها بدون حمل سلاح، امتیاز اعطایی، بلکه یک حق مصرح و بنیادین است؛ حقی که در متن قانون اساسی به رسمیت شناخته شده است، بنابراین نمی‌تواند با قوانین عادی محدود شود، بلکه قانون عادی باید در خدمت تضمین اجرای آن باشد. سید مرتضی محمودی، سخنگوی کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها، در ارائه گزارش این طرح تصریح کرد که پس از چهار دهه، هنوز قانون جامع و کاملی برای اجرای اصل ۲۷ نداریم. به گفته او، این طرح در جلسات متعدد با حضور مسئولان دستگاه‌های اجرائی و کارشناسان مرکز پژوهش‌ها بررسی و با لایحه دولت ادغام شده است. او تأکید کرد که قانونی‌شدن اجرای اصل ۲۷، در نظام بین‌الملل نیز نشانه توسعه‌یافتگی مردم‌سالاری است. این گزاره بیش از آنکه شعاری باشد، ناظر به یک واقعیت حقوقی است: نظام‌های سیاسی زمانی بالغ تلقی می‌شوند که سازوکارهای شفاف برای بیان اعتراضات مسالمت‌آمیز داشته باشند. درواقع، مسئله اصلی این است که اصل ۲۷ قانون اساسی، ظرفیت بالایی برای تضمین حق اعتراض دارد، اما در غیاب قانون اجرائی روشن، این ظرفیت با معطل مانده یا در معرض تفسیرهای سلیقه‌ای قرار گرفته است. ازاین‌رو، طراحان طرح جدید تأکید دارند که هدف، محدودسازی اعتراض نیست، بلکه تفکیک اعتراض قانونی از «اغتشاش» و ایجاد چارچوبی شفاف برای صیانت از حق شهروندان است. در صورت تصویب نهایی، گروه‌های مختلف مردم، اصناف و اقشار می‌توانند در مکان و زمان مشخص، اعتراضات خود را بیان کنند؛ بدون آنکه نگرانی از سوءاستفاده دیگران یا تبدیل‌شدن تجمع به خشونت وجود داشته باشد. تأمین امنیت این جمععات نیز در چارچوب قانون پیش‌بینی شده است.

ممانعت بی‌دلیل از برگزاری جمععات جرم‌انگاری شده است

درعین‌حال، یکی از مهم‌ترین ابعاد این طرح، جرم‌انگاری ممانعت بی‌دلیل از برگزاری جمععات است. علی‌زینی‌وند، معاون سیاسی وزارت کشور، با اشاره به بررسی این لایحه در صحن مجلس گفت که اگر این طرح تصویب شود، دیگر سلیقه شخصی فرماندار یا شورای تأمین نمی‌تواند مبنای جلوگیری از برگزاری تجمع باشد. براساس مفاد طرح، شرایط ممانعت به صورت دقیق تعریف شده و اگر مسئولی بی‌دلیل از صدور مجوز یا برگزاری تجمع جلوگیری کند، این اقدام جرم تلقی خواهد شد.

این بخش از طرح اهمیت ویژه‌ای دارد؛ زیرا نشان می‌دهد قانون عادی قرار نیست اصل ۲۷ را محدود کند، بلکه در پی آن است که هم حق مردم را تضمین کند و هم از اعمال سلیقه جلوگیری کند. درواقع، قانون عادی در اینجا باید دارای «ضمانت اجرا» طبق اصل قانون اساسی باشد، نه «قید» و «محدودیت» آن. اگر اصل ۲۷ آزادی اجتماعات را به رسمیت شناخته، قانون عادی باید سازوکار تحقق این آزادی را روشن کند که چگونه درخواست داده شود، در چه مهلتی پاسخ داده شود، چه مواردی می‌تواند موجب رد درخواست باشد و در صورت تخلف مسئولان چه ضمانتی وجود دارد. منتقدان این طرح گاه استدلال می‌کنند که چون اصل ۲۷ وجود دارد، نیازی به قانون عادی نیست. اما پرسش کلیدی که زینی‌وند نیز مطرح کرده، این است: «در طول ۴۷ سال گذشته، چند تجمع با استناد به اصل ۲۷ تقاضا و به صورت رسمی مجوز گرفته است؟ اگر اصل مترقی قانون اساسی بدون قانون اجرائی کارآمد باقی بماند، عملاً به اصل معطل تبدیل می‌شود. قانون‌گذاری در این حوزه، درصورتی‌که در چارچوب اصل ۲۷ و در راستای تسهیل آن باشد، نه‌تنها مغایر قانون اساسی نیست، بلکه مکمل آن است.» البته هر قانون تازه‌ای ممکن است در اجرا با ایرادهایی روبه‌رو شود. خود مسئولان وزارت کشور نیز اذعان دارند که شاید پس از اجرا نیاز به اصلاحاتی باشد و می‌توان با لایحه اصلاحی یا ماده‌واحده، کاستی‌ها را برطرف کرد. اما اصل موضوع – ساماندهی وضعیت برگزاری جمععات – گامی ضروری است. وضعیتی که خود معاون سیاسی وزارت کشور از آن با عنوان «آشفتگی» یاد کرده و گفته در شان کشوری با این سابقه حکومت‌داری نیست. درعین‌حال، تجربه سال‌های اخیر نشان داده که نبود چارچوب مشخص، می‌تواند هم به تضییع حقوق متعرضان بینجامد و حق اعتراض را با چالش مواجه کند. دراین‌میان، تأکید مسئولان دولتی بر شفافیت در مواجهه با حوادث اخیر و توجه به آسیب‌دیدگان نیز نشان می‌دهد که دولت دست‌کم در سطح اعلامی، بر شنیدن صداها و همدلی با جامعه تأکید دارد. اما این همدلی زمانی به ساختار پایدار تبدیل می‌شود که سازوکار حقوقی آن نیز تثبیت شود. لایحه برگزاری جمععات، اگر به‌درستی تصویب و اجرا شود، می‌تواند یکی از این سازوکارها باشد. در نهایت، اهمیت این طرح را باید در نسبت آن با اصل ۲۷ سنجد. اصل ۲۷ یک «حق» را به رسمیت شناخته است؛ حقی همگانی، نه گزینشی. قانون عادی باید این حق را از حالت انتزاعی به وضعیت عینی و اجرائی تبدیل کند. اگر این طرح بتواند فرایند صدور مجوز را شفاف، زمان‌مند و غیرسلیقه‌ای کند، اگر ممانعت بی‌دلیل را جرم بدارد و اگر امنیت جمععات قانونی را تضمین کند، آن‌گاه می‌توان گفت گامی در جهت تحقق واقعی مردم‌سالاری برداشته شده است. اعتراض، حق مسلم افراد است؛ حقی که در متن قانون اساسی ثبت شده و بخشی از هویت نظام حقوقی کشور است. چالش امروز نه اصل این حق، بلکه چگونگی اجرای آن است. مجلس با تصویب کلیات طرح، نخستین گام را برداشته است. اکنون نگاه‌ها به بررسی جزئیات دوخته شده؛ جایی که باید تضمین شود قانون عادی، نه سایه‌ای بر اصل ۲۷، بلکه پشتوانه‌ای برای اجرای کامل آن باشد.

یادداشت

اولویت مغفول

اولویت هزینه‌های ارزی کدام است؟ تجارت خارجی در کجای اولویت‌ها قرار دارد، مبارزه با فساد چه جایی در ذهن رئیس‌جمهور دارد. اینها را مقایسه کنید با وقتی که رئیس‌جمهور برای مراسم متفاوت و شاید بدون اولویت که باید جور آن را وزیر مربوطه با معاونان او تحمل کنند، صرف می‌کند. البته حداقل در یک مورد اولویت‌گذاری دیده شده است و آن اولویت انتخاب افراد از سلیقه‌های مختلف با کارایی ناچیز به عنوان وفای بر انتخاب افراد کردان و توانمند.

شرق: روایت دیروز جلسه هیئت دولت بیش از هر چیز حول یک واژه شکل گرفت؛ «دانشگاه». جلسه‌ای که با گزارش‌های اقتصادی و اجرائی آغاز شد، اما در نهایت، دانشگاه، دانشجو و اعتراض و نسبت اعتراض و امنیت، به محور اصلی گفت‌وگوها تبدیل شد؛ روایتی که رئیس‌جمهور، وزرا و سخنگوی دولت هریک از زاویه‌ای آن را تشریح کردند و کوشیدند تصویری روشن‌تر از واقعیت جاری در کشور ارائه دهند. در این جلسه، رئیس‌جمهور با اشاره به گزارش وزیر علوم، تحقیقات و فناوری درباره وضعیت دانشگاه‌ها و اعتراضات اخیر، تصریح کرد که سرنوشت کل دانشگاه‌ها و صداها هزار دانشجو نباید تحت تأثیر اقدامات تعداد معدودی قرار گیرد. او با تأکید بر اینکه اکثریت دانشجویان کشور مشغول تحصیل، پژوهش و علم‌آموزی هستند، گفت جریان آموزش و تحقیق در دانشگاه‌ها برقرار است و نباید با تعمیم رفتارهای محدود، تصویر کلی دانشگاه را مخدوش کرد. رئیس‌جمهور درعین‌حال تأکید کرد که اگر عده‌ای از دانشجویان اعتراضی دارند، می‌توانند اعتراض خود را مطرح کنند؛ چراکه اعتراض، نشانه زنده‌بودن جامعه است و جامعه‌ای که در آن صدا بلند می‌شود و مطالبات طرح می‌شود، از حیات اجتماعی فعال برخوردار است. او با بیان اینکه اعتراض به معنای پویایی است نه تهدید، اعلام کرد دولت آمادگی دارد در دانشگاه‌ها حضور یابد و مستقیم با دانشجویان گفت‌وگو کند. به گفته رئیس‌جمهور، وزرا نیز باید در دانشگاه‌ها حاضر شوند و فضای گفت‌وگو را تقویت کنند؛ چراکه مسیر حل مسائل از دل شنیدن صداها و تعامل می‌گذرد، نه از مسیر تقابل. او در جمع‌بندی این بخش از سخنان خود تأکید کرد: وظیفه ما شنیدن صداها، پیگیری مطالبات و هموارکردن مسیر گفت‌وگوست تا مسائل و مشکلات در چارچوب عقلانی و قانونی حل‌وفصل شود.

در ادامه، سخنگوی دولت، فاطمه مهاجرانی، در حاشیه جلسه دیروز در جمع خبرنگاران حاضر شد و گزارشی از محورهای اصلی نشست ارائه کرد. او ابتدا به گزارش رئیس کل بانک مرکزی درباره آثار اصلاحات اقتصادی اخیر اشاره کرد و گفت این گزارش از بهبود وضعیت اقتصادی دهک‌های یک تا سه حکایت دارد. به گفته او، بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد دهک‌های پایین‌تر کرده در حوزه معیشت و تأمین اقلام اساسی، شرایط نسبتاً بهتری نسبت به گذشته پیدا کرده‌اند، هرچند همچنان فشار بر دهک‌های بالاتر از نحوه احراز صلاحیت حرفه‌ای و فنی مدیران عامل و اعضای هیئت‌مدیره شرکت‌های فعال در حوزه ارتباطات و فناوری اطلاعات، اصلاح آیین‌نامه

جلسه هیئت دولت اشاره کرد و گفت در این نشست، بر حق دانشجو برای اعتراض و درعین‌حال حفظ مسائل امنیت ملی تأکید شده است. به گفته او، دولت بر این باور است که دانشگاه محل گفت‌وگو، تضارب آرا و طرح مطالبات است، اما این حق باید در چارچوب قانون و با رعایت امنیت عمومی و ملی اعمال شود.

سخنگوی دولت در بخش دیگری از سخنانش از بررسی لایحه موافقت‌نامه چارچوب همکاری مشترک میان دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت سلطنت عمان در این جلسه خبر داد. این لایحه در راستای توسعه همکاری‌های دوجانبه در حوزه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفت و بخشی از دست‌ور کار دولت را به خود اختصاص داد. او همچنین افزود در ابتدای جلسه، وزیر راه و شهرسازی گزارشی از کمیسیون مشترک ایران و جمهوری آذربایجان ارائه کرد. به گفته مهاجرانی، در جریان سفر اخیر وزیر راه، نشست‌هایی درباره پروژه‌های مشترک برگزار شد و گزارش ارائه‌شده نشان‌دهنده موفقیت‌آمیز بودن این سفر و پیشرفت در همکاری‌های دوجانبه بوده است.

قالیباف: بارها گفته‌ایم به دنبال سلاح نخواهیم بود

رئیس مجلس شورای اسلامی خطاب به آمریکا گفت: اگر تصمیم بگیرید با فریب، دروغ، تحلیل نادرست و اطلاعات غلط، تجربه گذشته را تکرار کنید و در میانه مذاکرات دست به حمله بزنید، بی‌تردید طعم مشّت محکم ملت ایران و نیروهای دفاعی کشور را خواهید چشید. «محمدباقر قالیباف» در نشست با فعالان اقتصادی و اعضای اتاق اصناف و بازار در واکنش به سخنرانی «دونالد ترامپ» در کنگره آمریکا، گفت: رئیس‌جمهور آمریکا در گزارشی که طبق روال سالانه به کنگره ارائه می‌کند، مطالبی را بیان کرد؛ من پیش‌ازاین در مصاحبه با سی‌ان‌ان به او گفتم‌با اطلاعات غلط تحلیل غلط نکنید و بعد تصمیم غلط نگیرید. او افزود: آنها درباره حوادث دی‌ماه گفتند که مشهد سقوط کرده و هر روز یک حرفی می‌زدند؛ آنها حرف افراد بی‌وطن وطن‌فروش ضد دین را درباره این حوادث تکرار کردند.آن‌هم حوادثی که رژیم صهیونیستی استارت آن را زده بود و شبه‌گودتا یا کودتا درست کردند. قالیباف ادامه داد: رئیس‌جمهور آمریکا دخالت مستقیم کرد و در روز دوازدهم دی رسماً اعلام کرد که «من به کمک شما می‌آیم». بعد همین افراد اطلاعات می‌دهند که ۳۲ هزار نفر کشته شده و دو مرتبه رئیس‌جمهور آمریکا همین حرف غلط و اشتباه را در کنگره تکرار می‌کند. او ادامه داد: ما بارها گفته‌ایم که نه به دنبال سلاح بوده‌ایم، نه هستیم و نه خواهیم بود. این موضوع را رهبر معظم انقلاب و مسئولان سیاسی و نظامی گفته‌اند و به صورت شفاهی و در محافل رسمی بین‌المللی اعلام شده است. این موضوع روشن و شفاف است اما شما هنوز تهدیدات خود را مطرح می‌کنید و این‌گونه رفتار می‌کنید. رئیس مجلس شورای اسلامی تأکید کرد: واکنش ملت ما را در جنگ ۱۲روزه و تهدیدهای گذشته دیدید و تجربه کردید. مردم ما نیز شاهد عملکرد حکومت‌های متعدد آمریکا، چه جمهوری خواه و چه دموکرات، از پیش از انقلاب تاکنون بودند که نمونه آن کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ است؛ از آن زمان تاکنون همواره به شکلی تلاش کرده‌اند که ملت ایران را تسلیم کرده و در کشور ما به منافع‌شان دست پیدا کنند. او افزود: ما فراموش نکرده‌ایم که امام (ره) از آمریکایی‌ها پرسید که شما در ایران چه کاری می‌کنید و در پاسخ آمریکایی‌ها گفتند که ما در اینجا منافع داریم؛ شما ببینید در ایران منافع دارید. اگر منافع و ظرفیتی باشد، متعلق به مردم ایران و مردم منطقه است و امنیت منطقه نیز برعهده مردم و کشورهای منطقه است. ما همواره در این مسیر همراه بوده‌ایم.

سخنگوی شورای نگهبان:

لایحه بودجه ۱۴۰۵ به شکل رسمی دریافت شد

سخنگوی شورای نگهبان تأکید کرد: لایحه بودجه ۱۴۰۵ کل کشور امروز به شکل رسمی به شورا آمد و براساس قانون شورای نگهبان ۱۰ روز فرصت دارد تا نظر خود را به مجلس اعلام کند. هادی نطحان‌نظیف، سخنگوی شورای نگهبان، با اشاره به دریافت رسمی لایحه بودجه ۱۴۰۵ از سوی مجلس گفت: منضوبه مجلس درمورد لایحه بودجه ۱۴۰۵ کل کشور را به صورت رسمی دریافت کردیم، این مصوبه شامل جدول الزامات منابع و مصارف بودجه و جداول بودجه سال ۱۴۰۵ کل کشور است. او در ادامه با بیان اینکه با دریافت رسمی این مصوبه از طرف مجلس، شورای نگهبان کار خود را برای بررسی این لایحه آغاز کرده است، اظهار کرد: البته کارشناسان ما در پژوهشکده شورای نگهبان هم‌زمان با تصویب لایحه بودجه در مجلس پایه‌پای مجلس بررسی‌های خود را آغاز کردند و جلسات مجمع مشورتی فقهی و حقوقی شورای نگهبان دراین‌باره برگزار شده است. سخنگوی شورای نگهبان با تأکید بر اینکه تلاش ما بر این است که در مهلت قانونی نظر شورای نگهبان را به مجلس ارسال کنیم، تصریح کرد: مهلت قانونی شورای نگهبان برای اعمال نظر درباره لایحه بودجه ۱۴۰۵ کل کشور ۱۰ روز است و امکان تمدید برای ۱۰ روز دیگر را نیز دارد، البته بنای ما این است که سریع‌تر این کار را انجام دهیم.

در حیاط دولت و در جمع خبرنگاران، روایت رسمی از دانشگاه، اقتصاد و دیپلماسی:

دانشگاه زنده است؛ اعتراض حق است، آشوب خط قرمز

شعوری که از آن انتظار می‌رفت، به آشوب نپیوست.

به گفته وزیر علوم، از دوم اسفند و با حضوری‌شدن دانشگاه‌ها و آغاز نیم‌سال دوم تحصیلی در مقطع کارشناسی، تعدادی از دانشجویان در واکنش به خردادهای دی‌ماه تجمعات و اعتراضاتی داشتند که این اعتراضات به رسمیت شناخته می‌شود. او اذعان کرد که در مواردی این تجمعات به آشوب کشیده شد، اما تأکید کرد تصویری که برخی رسانه‌ها القا می‌کنند، مبنی بر بحرانی‌بودن دانشگاه‌ها، با واقعیت منطبق نیست. سیمایی با ارائه آماری مشخص گفت در دانشگاه صنعتی شریف از روز شنبه تا سه‌شنبه ده هزار کلاس برگزار شده و تنها هفت کلاس تشکیل نشده که آن هم به دلیل نرسیدن به حد نصاب یا غیبت استاد بوده است. او این آمار را نمونه‌ای برای نشان‌دادن تداوم فعالیت عادی دانشگاه‌ها دانست و تصریح کرد: برخلاف تصویر القا‌شده، دانشگاه بحرانی نیست و هزاران کلاس در سراسر کشور در حال برگزاری است.

وزیر علوم با تأکید بر ضرورت تفکیک میان «اعتراض» و «آشوب» گفت: ما حق اعتراض را به رسمیت می‌شناسیم و از آن استقبال می‌کنیم، اما هیچ‌کس با آشوب همدل نیست. او افزود بسیاری از استادان و دانشجویان نسبت به اخلال در روند آموزش توسط تعدادی اندک معترض گلایه دارند و خواستار حفظ آرامش محیط دانشگاه هستند. به گفته او توسعه علمی، فردی و جمعی در سایه امنیت و آرامش محقق می‌شود و به‌همین دلیل شوراهای انضباطی فعال شده‌اند.

سیمایی توضیح داد شوراهای انضباطی با هدف حفظ حرمت دانشجو طراحی شده‌اند تا در صورت بروز تخلف، موضوع در همان چارچوب دانشگاهی رسیدگی شود و مستقیم به محاکم قضائی ارجاع داده نشود. او تأکید کرد اگر این شوراها فعال نباشند، دادستانی و محاکم قضائی ورود خواهند کرد و به‌همین‌دلیل استفاده از این ابزار قانونی برای صیانت از حقوق دانشجویان ضروری است. به گفته وزیر علوم، متناسب با جرم و خطا و تخلفی که رخ دهد، شوراهای انضباطی برخورد خواهند کرد. او همچنین درباره حضوری‌بودن کلاس‌ها گفت همه استادان و دانشجویان طرفدار حضوری‌بودن دانشگاه هستند و مدیران دانشگاه‌ها نیز با پذیرش برخی ریسک‌ها، تصمیم به حضوری‌بودن کلاس‌های مقطع کارشناسی گرفته‌اند. اما این حضوری‌بودن مشروط به آن است که دانشگاه محل خشونت، توهین، نفرت‌افکنی و اهانت به نمادهای ملی و میهنی نباشد. وزیر علوم هشدار داد اگر وضعیت به سمت آشوب توسط اندکی استمرار یابد، اختیار از دست مدیریت دانشگاه خارج خواهد شد.

سیمایی در پایان از دانشجویان و استادان خواست با تمرین گفت‌وگو و

به‌رسمیت‌شناختن اختلاف نظر‌ها، از دوقطبی‌شدن فضای دانشگاه عبور کنند و اجازه

ندهند تعداد اندکی، سهم دانشگاه را به سهم بلوا تبدیل کنند. او با اشاره به نگرانی

برخی خانواده‌ها درباره امنیت فرزندان‌شان گفت امنیت شخصی دانشجویان برای

دولت و وزارت علوم در اولویت است و همه باید کمک کنند تا دانشگاه برای پیشرفت

ایران و توسعه فردی و جمعی، محیطی امن و پویا باقی بماند.

به‌این‌ترتیب، روایت دیروز حیاط دولت، روایتی چندلایه بود، از اقتصاد و معیشت تا

دیپلماسی و همکاری‌های منطقه‌ای و از همه مهم‌تر، از دانشگاه به‌عنوان نماد پویایی

اجتماعی. دراین‌میان، تأکید مشترک بر حق اعتراض، ضرورت گفت‌وگو و درعین‌حال

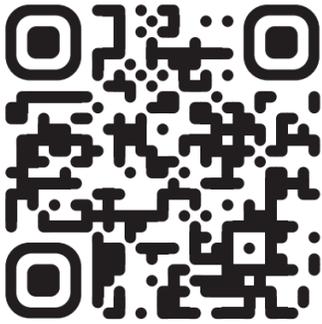
حفظ امنیت و قانون، چارچوب اصلی موضع دولت را شکل داد؛ چارچوبی که بنا

دارد هم صدای دانشگاه را بشنود و هم مسیر آموزش و توسعه را در فضایی امن و

قانونمند تداوم ببخشد.

توقف درمان ق... طع جریان زندگی است

من هم حمایت می‌کنم

محک

مؤسسه خیر به حمایت از کودکان مبتلا به سرطان

۲۳۵۴۰

#۷۳*۱*